

«Ўзбекистон тарихи» фанининг
2018/2019 ўқув йили учун мўлжалланган
СИЛЛАБУСИ

Фаннинг қисқача тавсифи				
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Гулистон давлат университети		Гулистон шаҳри, 1У микрорайон	
Кафедра:	Тарих кафедраси		“Ижтимоий-иқтисодий” факультети	
Таълим соҳаси ва йўналиши:	200000– умумқасбий фанлар	5120300-Тарих		
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	т.ф.н., кат.ўқитувчи Мирзаева Назира Джумановна	e-mail:	naziramirzayeva@rambler.ru	
Дарс вақти ва жойи:	Иқтисодиёт биноси 302- аудитория	Курснинг давомийлиги :	02.09.2018-20.01.2019	
Индивидуал график асосида ишлаш вақти:	Чоршанба ва жума кунлари 15.00 дан 17.00 гача			
Фанга ажратилган соатлар	Аудитория соатлари			Мустақил таълим: 46
	Маъруза:	22	Амалиёт 20	
Фаннинг бошқа фанлар билан боғлиқлиги :	Ўзбекистон тарихи фани асосий ихтисослик фани ҳисобланиб, 1-5 семестрларда ўқитилади. Дастурни амалга ошириш ўқув режасида режалаштирилган жаҳон тарихи, археология, тарихий ўлкашунослик, ибтидоий жамоа тарихи, антропология, тарихий география, фалсафа фанларидан етарли билим ва кўникмаларга эга бўлишлик талаб этилади.			
Фаннинг мазмуни				
Фаннинг долзарблиги ва қисқача мазмуни:	<p>Фанни ўқитишдан мақсад – 5120300-Тарих таълим йўналишида таҳсил олаётган талабаларга тарихнинг давлат ва жамият тараққиёти натижаси эканлиги, жамият ривожланишида давлатчиликнинг муҳим воқеа ҳисобланиши, тарихнинг кейинги тараққиёти босқичида фуқаролик жамиятнинг пайдо бўлиши билан фан, техника, маданият, ахборотлар ўзлаштира бориш, уларни жамиятга боғлиқ бўлган ҳодисаларни ўргатишдан иборатдир.</p> <p>Фаннинг вазифаси жамият ва давлатчилик тараққиётидаги уйғунлик фарқларини ажратиш, тарих фанидаги янги назарияларни таҳлил этиш, тарихнинг ҳаракатлантирувчи омилларини талабаларга кўрсатиб бериш, тарих фанининг асосий йўналишларини таҳлил ва тадқиқ қилиш малакасини ҳосил қилиш, давлат ва жамият тараққиётнинг ривожланиш омилларини таҳлил</p>			

	<p>қилишда тарих фанининг ўрнини тушунтиришдан иборат.</p> <p>Юқорида таъкидланган мақсаддан келиб чиқиб, фанни ўқитишда қуйидаги вазифаларни ҳал этиш кўзда тутилади:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ўзбекистоннинг энг қадимги, қадимги ва илк ўрта асрлар тарихини чуқурроқ ўргатиш; ✓ Палеолит, мезолит, неолит, бронза ва илк темир даврлари ҳақида батафсил маълумот бериш, янги археологик тадқиқотлар натижалари билан таништириш; ✓ Ўрта Осиё, хусусан Ўзбекистон ҳудудидаги илк давлат уюшмалари ҳақида тушунча бериш; ✓ Аҳмонийлар ва юнон-македонлар босқини, улар ҳукмронлиги ва уларга қарши курашни ёритиб бериш; ✓ Кушонлар, эфталлийлар, Турк ҳоконлиги даврларидаги ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётни тавсифлаб бериш; ✓ бўлажак мутахассис кадрларга чуқур миллий ва умуминсоний тарихий, ғоявий-сиёсий, илмий-назарий дунёқарашни сингдириш, шу мақсадда тарихий илмни кенг ўргатиш; ✓ Муҳим тарихий воқеалар бўлиб ўтган ҳудудларни харитада кўрсата билиш кўникмаларини шакллантириш; ✓ Тарихий манбалар билан ишлаш малакаларини такомиллаштириш; ✓ ёшларда ватанпарварлик ва ҳарбий жасоратни, миллий ғурур ва Ватанга садоқатликни тарбиялаш; ✓ Бўлажак мутахассис кадрларни миллий ва умуминсоний кадриятларга содиқлик руҳида тарбиялаш, уларга тарихий, ғоявий-сиёсий, илмий-назарий дунёқарашни сингдириш, шу мақсадда тарихий илмни кенг ўргатиш. талабаларни келажакда воқеа-ҳодисаларни олдиндан кўра билишга кўмаклашиш; ✓ етук мутахассислар бўлиб етишишлари учун керакли билим, кўникма ва малакаларга эга бўлишда ёрдамлашиш.
<p>Талабалар учун талаблар</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ўқитувчига ва гуруҳдошларга нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлиш; - университет ички тартиб - интизом қоидаларига риоя қилиш; - уяли телефонни дарс давомида ўчириш; - берилган уй вазифаси ва мустақил иш топшириқларини ўз вақтида ва сифатли бажариш; - кўчирмачилик (плагиат) қатъиян ман этилади; - дарсларга қатнашиш мажбурий ҳисобланади, дарс қолдирилган ҳолатда қолдирилган дарслар қайта ўзлаштирилиши шарт; - дарсларга олдиндан тайёрланиб келиш ва фаол иштирок этиш; - талаба ўқитувчидан сўнг, дарс хонасига - машғулотга киритилмайди; - талаба рейтинг баллидан норози бўлса эълон қилинган вақтдан бошлаб 1 кун мобайнида апелляция комиссиясига мурожат қилиши мумкин
<p>Электрон почта орқали муносабатлар тартиби</p>	<p>Профессор-ўқитувчи ва талаба ўртасидаги алоқа электрон почта орқали ҳам амалга оширилиши мумкин, телефон орқали баҳо масаласи муҳокама қилинмайди, баҳолаш фақатгина университет ҳудудида, ажратилган хоналарда ва дарс давомида амалга оширилади. Электрон почтани очиш вақти соат 15.00 дан 20.00 гача</p>

Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимооти

№	Фаннинг бўлими ва мавзуси, маъруза мазмуни		Соатлар			
			Жами	Маъруза	Семинар	Машғулот
	Маъруза мавзулари	Семинар мавзулари				
1	Сомонийлар давлати	Сомонийлар давлати. Сомонийлар даврида Мовароуннахрда ижтимоий-иқтисодий ҳаёт.	4	2	2	
2	Қорахонийлар давлати	Қорахонийлар давлати.	4	2	2	
3	Ғазнавийлар ва Салжуқийлар давлатлари	Ғазнавийлар давлати ва Салжуқийлар давлати.	6	4	2	
4	Хоразмшоҳлар давлати	Хоразмшоҳлар давлати.	4	2	2	
	ОН		27			
5	IX-XII асрларда Мовароуннахр ва Хуросондаги маданий ҳаёт	IX-XII асрларда Мовароуннахр ва Хуросондаги маданий ҳаёт. Уйғониш (Ренессанс) даври ривож	4	2	2	
6	Ўрта Осиёнинг муғуллар томонидан босиб олинishi	Ўрта Осиёнинг муғуллар томонидан босиб олинishi.	4	2	2	
7	Мовароуннахр чигатой улуси таркибида	Мовароуннахр чигатой улуси таркибида.	4	2	2	
8	Амир Темурилар даврида ижтимоий-иқтисодий ҳаёт	Амир Темурилар даври тарихининг асосий манбалари. Амир Темуриларнинг якка ҳукмронлик йиллари (1370-1405).	4	2	2	
9	Амир Темурилар даврида маданий ҳаёт	Амир Темурилар даврида Мовароуннахрда сиёсий ҳаёт	2		2	
10		Амир Темурилар даврида илм фан таркиби. Меъморчилик	2		2	
	ОН		26			
	ЯН			18	20	53
	Жами		91			

Мавзулар ва кўриладиган асосий масалалар

№	МАВЗУ	КЎРИЛАДИГАН МАСАЛАЛАР	Информацион - услубий таъминот
1	2	3	4

1.	Сомонийлар давлати	Манбалар.Сомонхудо­тлар. Асад ва унинг ўғиллари. IX асрнинг биринчи ярмида турли ўғуз қаби­лалари. Наср ибн Аҳмад (865-892) даврида Сомонийлар ҳокимия­тининг Абоссийлар хонли­ги томонидан расман тан олин­иши. Исмоил Сомоний ва унинг ислохотлари. Марказлашган давлат бошқару­вининг ташкил топи­ши. Ҳарбий ислохот. Сомонийлар даврида Мовароуннаҳрда иж­тимоий-иқтисодий ҳаёт. Сомонийлар ҳук­мронлигининг тугати­лиши.	(П-1; А-1, 3-15; А-5, 3-8; А-3, А-4, А-6-7; Қ-7; Қ-2, Қ-11; Қ-13;)
2.	Қорахонийлар давлати	Мавзунинг тарих­шуносли­ги. Қорахонийлар суло­ласининг келиб чиқи­ши тўғридаги ян­гича қарашлар. VIII аср бошларида Ет­тисув Шарқий Тур­кистон ва Қашқарда яшовчи туркий қаби­лалар (чиғил, яғмо, ўғиз ва бошқалар). қорахонийлар суло­ласининг ҳокимиятга кели­ши. Қорахонийларнинг Моварауннаҳрга хужумлари. Моварауннаҳрда қорахонийлар ҳук­мронлигининг ўрнатили­ши. Шарқий ва ғарбий қорахонийлар. Қорахитойларнинг хужумлари (1137,1141). Қорахонийларнинг давлат бошқару­ви. Қорахонийлар даврида иж­тимоий ҳаёт.	(П-1; А-1, 15-25; А-2, 13-28; А-3, А-12-13; Қ-9; Қ-17, Қ-20; Қ-13;)
3.	Ғазнавийлар ва Салжуқийлар давлатлари	Манбалар. Ғазна­вийлар давлатининг ташкил топи­ши. Алп Тегин. Сабук тегин. Маҳмуд Ғазна­вий (998-1030) ва унинг сомонийлар ҳамда қорахонийлар билан муноса­бати. Маҳмуд Ғазна­вийнинг ҳарбий юришлари. X-XI асрларда жанубий ва шимолий Хоразм. Данданакон жан­ги ва ғазна­вийларнинг мағ­лубияти. Ғазна­вийларнинг дав­лат бошқару­ви тизими. Сирдарё этакларида Ўғуз давлатининг ташкил топи­ши. Салжуқийларнинг Масъудга қар­ши олиб борган кура­ши. Султон Сан­жар даврида (1118-1157) сал­жуқийлар давлатининг гуллаб яшна­ши. Қорахитойларнинг хужуми; қат­вон чўлидаги жанг (1141) ва сал­жуқийларнинг мағ­лубияти. Сал­жуқийлар дав­лат бошқару­ви тизими. Ғазна­вийлар ва Сал­жўқийлар даврида иж­тимоий-иқтисодий ҳаёт	(А-1, 42-61; А-12, 59-71; А-3, А-7; Қ-10; Қ-47, Қ-20;)

4.	Хоразмшоҳлар давлати	<p>Ануштегинлар ҳокимиятининг вужудга келиши. Қутбиддин Муҳаммад (1097-1127). Алоуддин Муҳаммад Отсиз (1127-1156) Хоразмшоҳ эл-Арслон (1156-1172). Алоуддин Такеш ва унинг Хоразм давлати юксалишдаги тутган ўрни. Қутбиддин Муҳаммад Хоразмшоҳ (1200-1220). Хоразмшоҳлар давлатининг гуллаб яшнаши. Қорахитойлар билан кураш. Хоразмнинг Мовароуннаҳрдаги таъсир доирасининг кучайиши.</p> <p>Бухорода Малик Санжар бошчилигидаги кўзғолон (1206-1207). 1212 йилги Самарқанд кўзғалони. Хоразмшоҳлар давлатининг инқироzi</p>	(А-1, 62-78; А-12, 72-93; А-3, А-5; Қ-11; Қ-34, Қ-18; Қ-10;)
5.	IX-XII асрларда Моварауннахр ва Хуросондаги маданий ҳаёт	<p>Моддий ва маънавий маданиятнинг юксалишини таъминлаган шарт-шароитлар. XI-XII асрларда фан ва маданиятнинг юксак чўққига кўтарилиши. Буюк Ипак йўлининг фан ва маданият равнақидаги тутган ўрни. Хоразмдаги Маъмун академияси ва унинг фан ривожига аҳамияти. Риёзиёт, фалакиёт, кимё, тиббиёт, жуғрофия ва ижтимоий фанларнинг ривожига. Буюк қомусий алломалар. Фанларни таснифлаш. Тарихий фанларнинг ривожига. Адабиётнинг ривожланиши. Калом илми ва грамматика. Ҳадис ва фикҳ илми тараққиёти. Тасаввуф ва унинг ижтимоий ҳаётдаги ўрни. Суфийлик тариқатининг шаклланиши.</p>	(А-1, 79-95; А-12, 94-121; А-2, А-3-5; Қ-11; Қ-34, Қ-18; Қ-10)
6.	Ўрта Осиёнинг мўғуллар томонидан босиб олинishi	<p>XII-XIII асрнинг бошларида Мўғулистондаги қабилалар ва бирлашган мўғул давлатининг ташкил топиши (1206). Давлатнинг ички тузилиши. Чингизхоннинг ҳарбий ислоҳати ва босқинчилик юришлари. Чингизхоннинг Мовароуннаҳрга ҳужуми. Бухоро ва Термизнинг босиб олинishi (1220). Самарқанд жанги (1220) ва Хоразмшоҳ Муҳаммаднинг Табаристонга қочиши. Сифноқ, Ўзган, Жанднинг олинishi (1220). Хўжанд муҳофааси ва Темур Маликнинг жасоратлари. Гурганж муҳофааси (Нажмиддин Кубро). Жалолиддин Мангуберди. Мовароуннахр ва Хуросоннинг мўғуллар томонидан босиб олинishi. Хоразмшоҳлар давлати мағлубиятининг сабаблари.</p>	(А-1, 96-119; А-12, 121-137; А-3, А-4; Қ-10; Қ-31, Қ-17; Қ-13)

7.	Мовароуннахр Чигатой улуси таркибида	Мўғуллар истилосининг оқибатлари. Чингизхон томонидан босиб олинган ҳудудларнинг ўз ўғилларига бўлиб бериши. Чигатой улуси ва унинг бошқарув тизими. Чигатой улусида ижтимоий ҳаёт. Маҳмуд Таробий кўзғолони (1238). Мункахон (1251-1259) даврида Чигатой улусининг тугатилиши. XIII асрнинг 60-йилларида Олғўхон томонидан Чигатой улусининг қайта тикланиши. Масъудбекнинг ўтказган пул ислоҳати (1271). Кепакхоннинг маъмурий ва пул ислоҳатлари. Чигатой сулоласи ҳукмронлигига барҳам берилиши. XIV-XV асрнинг биринчи ярмида маданий ҳаёт. Меъморчилик. Халқ оғзаки ижодиёти. Адабиёт ва санъат.	(А-1, 138-174; А-12, 159-182; А-3, А-4; Қ-10; Қ-19, Қ-17; Қ-10)
8.	Амир Темур ва темурийлар даврида ижтимоий- иқтисодий ҳаёт	Қишлоқ хўжалигининг аҳволи. Аграр муносабатлар. Амир Темурнинг деҳқончиликни тиклаш ва ривожлантиришдаги ишлари. Суғориш иншоотларининг қурилиши. Янги боғларнинг барпо этилиши. Ерга эгалик қилиш шакллари. Суюрғол ерлари. Тархон ёрлиғи ва унинг имтиёзлари. Чорвачилик. Ҳунармандчиликнинг ривожланиши. қоғоз ҳамда бўёқ ишлаб чиқариш. Тўқимачилик ва тўқувчилик. Кулолчилик. Заргарлик. Кончилик ишлари. Ички ва ташқи савдо. Бозорларнинг маданий марказлар сифатидаги аҳамияти. Халқаро савдо йўллари.	(А-1, 251-261; А-12, 248-273; А-3, А-4-7; Қ-10; Қ-29, Қ-20; Қ-26)
9.			
10.			
11.			

Амалий машғулотлар мазмуни

№	<i>М А В З У</i>	<i>К Ў Р И Л А Д И Г А Н М А С А Л А Л А Р</i>	<i>Инфор мацион - услуги й таъми нот</i>
1	2	3	4

1.	Сомонийлар давлати. Сомонийлар даврида Мовароуннахрда ижтимоий- иқтисодий ҳаёт	Манбалар.Сомонхудоғлар. Асад ва унинг ўғиллари. IX асрнинг биринчи ярмида турли ўғуз қабилалари. Наср ибн Аҳмад (865-892) даврида Сомонийлар ҳокимиятининг Абоссийлар хонлиги томонидан расман тан олинди. Исмоил Сомоний ва унинг исоҳотлари. Марказлашган давлат бошқарувининг ташкил топиши. Ҳарбий исоҳот. Сомонийлар даврида Мовароуннахрда ижтимоий, иқтисодий ҳаёт. Сомонийлар ҳукмронлигининг тугатилиши.	(П-1; А-1, 3-15; А-5, 3-8; А-3, А-4, А-6-7; Қ-7; Қ-2, Қ-11; Қ-13)
2.	Қорахонийлар давлати	Мавзунинг тарихшунослиги. Қорахонийлар сулоласининг келиб чиқиши тўғридаги янгича қарашлар. VIII аср бошларида Ёттисув Шарқий Туркистон ва Қашқарда яшовчи туркий қабилаҳо (чиғил, ямо, ўғиз ва бошқалар). қорахонийлар сулоласининг ҳокимиятга келиши. Қорахонийларнинг Мовароуннахрга ҳужумлари. Мовароуннахрда қорахонийлар ҳукмронлигининг ўрнатилиши. Шарқий ва ғарбий қорахонийлар. Қорахитойларнинг ҳужумлари (1137,1141). Қорахонийларнинг давлат бошқаруви. Қорахонийлар даврида ижтимоий ҳаёт	(П-1; А-1, 15-25; А-2, 13-28; А-3, А-12-13; Қ-9; Қ-17, Қ-20; Қ-13)
3.	Ғазнавийлар давлати ва Салжуқийлар давлати	Манбалар. Ғазнавийлар давлатининг ташкил топиши. Алп Тегин. Сабук тегин. Маҳмуд Ғазнавий (998-1030) ва унинг сомонийлар ҳамда қорахонийлар билан муносабати. Маҳмуд Ғазнавийнинг ҳарбий юришлари. X-XI асрларда жанубий ва шимолий Хоразм. Данданакон жанги ва ғазнавийларнинг мағлубияти. Ғазнавийларнинг давлат бошқаруви тизими. Сирдарё этакларида Ўғуз давлатининг ташкил топиши. Салжуқийларнинг Масъудга қарши олиб борган кураши. Султон Санжар даврида (1118-1157) салжуқийлар давлатининг гуллаб яшнаши. Қорахитойларнинг ҳужуми; қатвон чўлидаги жанг (1141) ва салжуқийларнинг мағлубияти. Салжуқийлар давлат бошқаруви тизими. Ғазнавийлар ва Салжуқийлар даврида ижтимоий-иқтисодий ҳаёт.	(А-1, 42-61; А-12, 59-71; А-3, А-7; Қ-10; Қ-47, Қ-20)

4.	Хоразмшоҳлар давлати	<p>Ануштегинлар ҳокимиятининг вужудга келиши. Қутбиддин Муҳаммад (1097-1127). Алоуддин Муҳаммад Отсиз (1127-1156) Хоразмшоҳ эл-Арслон (1156-1172). Алоуддин Такеш ва унинг Хоразм давлати юксалишдаги тутган ўрни. Қутбиддин Муҳаммад Хоразмшоҳ (1200-1220). Хоразмшоҳлар давлатининг гуллаб яшнаши. Қорахитойлар билан кураш. Хоразмнинг Мовароуннаҳрдаги таъсир доирасининг кучайиши.</p> <p>Бухорода Малик Санжар бошчилигидаги қўзғолон (1206-1207). 1212 йилги Самарқанд қўзғалони. Хоразмшоҳлар давлатининг инқироzi.</p>	(А-1, 42-61; А-12, 59-71; А-3, А-7; Қ-10; Қ-47, Қ-20)
5.	IX-XII асрларда Моварауннаҳр ва Хуросондаги маданий ҳаёт. Уйғониш (Ренессанс) даври ривож	<p>Моддий ва маънавий маданиятнинг юксалишини таъминлаган шарт-шароитлар. XI-XII асрларда фан ва маданиятнинг юксак чўққига кўтарилиши. Буюк Ипак йўлининг фан ва маданият равнақидаги тутган ўрни. Хоразмдаги Маъмун академияси ва унинг фан ривожига аҳамияти. Риёзиёт, фалакиёт, кимё, тиббиёт, жуғрофия ва ижтимоий фанларнинг ривож. Буюк қомусий алломалар. Фанларни таснифлаш. Тарихий фанларнинг ривож. Адабиётнинг ривожланиши. Калом илми ва грамматика. Ҳадис ва фикҳ илми тараққиёти. Тасаввуф ва унинг ижтимоий ҳаётдаги ўрни. Суфийлик тариқатининг шаклланиши</p>	(А-1, 62-78; А-12, 72-93; А-3, А-5; Қ-11; Қ-34, Қ-18; Қ-10)
6.	Мовароуннаҳр ва Хуросоннинг мўғуллар томонидан босиб олиниши	<p>Мўғуллар истилосининг оқибатлари. Чингизхон томонидан босиб олинган ҳудудларнинг ўз ўғилларига бўлиб бериши. Чиғатой улуси ва унинг бошқарув тизими. Чиғатой улусида ижтимоий ҳаёт. Махмуд Таробий қўзғолони (1238). Мункахон (1251-1259) даврида Чиғатой улусининг тугатилиши.</p>	(А-1, 79-95; А-12, 94-121; А-2, А-3-5; Қ-11; Қ-34, Қ-18; Қ-10)
7.	Мовароуннаҳр Чиғатой улуси	<p>XIII асрнинг 60-йилларида Олғўхон томонидан Чиғатой улусининг қайта</p>	(А-1, 119-138; А-12, 137-159;

	таркибида	тикланиши. Масъудбекнинг ўтказган пул ислоҳати (1271). Кепакхоннинг маъмурий ва пул ислоҳатлари. Чигатой сулоласи ҳукмронлигига барҳам берилиши. XIV-XV асрнинг биринчи ярмида маданий ҳаёт. Меъморчилик. Халқ оғзаки ижодиёти. Адабиёт ва санъат.	А-3, А-4; Қ-10; Қ-19, Қ-17; Қ-10)
8.	Амир Темур даври тарихининг асосий манбалари. Амир Темурнинг якка ҳукмронлик йиллари (1370-1405)	XIV асрнинг 40-йилларида Чигатой улусидаги сиёсий аҳвол. Амир Темур ва Суюрғатмишхонларнинг Мовароуннаҳр ҳукмдори деб эълон қилиниши. Марказлашган Темур салтанатининг ташкил топиши. Амир Темурнинг Мўғулистон, Ҳирот, Эрон, Сейистон, Астрабод ва Озарбойжон устига қилган юришлари. Темурнинг Озарбайжон ва Форсга қилган уч йиллик (1386-1388) юриши. Амир Темурнинг Тўхтамишга қарши юришлари (1389,1391,1395) ва мўғуллар устидан эришган ғалабасининг халқаро аҳамияти. Темурнинг Эронга қилган беш йиллик (1392-1396) ва Ҳиндистонга қилган етти йиллик юришлари (1399-1405)	(А-1, 174-192; А-12, 183-218; А-3, А-4; Қ-10; Қ-19, Қ-17; Қ-11)
9.	Темурийлар даврида Мовароуннаҳрда сиёсий ҳаёт	Қишлоқ хўжалигининг аҳволи. Аграр муносабатлар. Амир Темурнинг деҳқончиликни тиклаш ва ривожлантиришдаги ишлари. Суғориш иншоотларининг қурилиши. Янги боғларнинг барпо этилиши. Ерга эгалик қилиш шакллари. Суюрғол ерлари. Тархон ёрлиғи ва унинг имтиёзлари. Чорвачилик. Ҳунармандчиликнинг ривожланиши. қоғоз ҳамда бўёқ ишлаб чиқариш. Тўқимачилик ва тўқувчилик. Кулолчилик. Заргарлик. Кончилик ишлари. Ички ва ташқи савдо. Бозорларнинг маданий марказлар сифатидаги аҳамияти. Халқаро савдо йўллари.	(А-1, 262-278; А-12, 273-289; А-3, А-4-7; Қ-10; Қ-29, Қ-20; Қ-26)
10.	Амир Темур ва темурийлар даврида илм фан равнақи. Меъморчилик	Амир Темур ва темурийларнинг маданият ривожланишига қўшган ҳиссалари. Ислом дини доирасидаги мафкуравий эркинликлар. Илм-фан равнақи. Улуғбек ва унинг илмий мактаби ютуқлари. Тарих фанининг тараққиёти. Адабиётнинг ривожланиши. Ўзбек мумтоз адабиётида Алишер Навоийнинг (1441-1501) тугган ўрни. З.М.Бобурнинг	(А-1, 262-278; А-12, 273-289; А-3, А-4-7; Қ-10; Қ-29, Қ-20; Қ-26)

		(1483-1530) ижоди ва фаолияти. Тасаввуфда Нақшбандия тариқати ва унинг давомчилари. Мусулмон фикҳшунослиги. Фалсафа ва мантиқ. Калом илми. Хаттотлик санъати. Минатюра ва тасвирий санъат. Тиббиёт фанининг равнақи. Меъморчилик ва қурилиш. Амир Темурнинг шаҳарсозлик борасидаги сиёсати.	
--	--	---	--

Мустақил ишлар мазмуни

Т.р.	Ишчи ўқув дастурининг мустақил таълимга оид бўлим ва мавзулари	Мустақил таълимга оид топшириқ ва тавсиялар	Бажарил иш муддатлари	Соат
1	Тарихий харита билан ишлаш	VIII-XV асрларда Ўрта Осиёда мавжуд бўлган давлатлардан бирининг сиёсий харитасини тайёрлаш	2-ҳафта	10
2	Ҳукмрон сулолалар тарихини ўрганиш	Сомонийлар, Қорахонийлар, Салжуқийлар, Ғазнавийлар, Хоразмшоҳлар шажарасини тузиш	3-ҳафта	16
3	Ўзбекистон тарихи бўйича Интернет маълумотларини ўрганиш	Ўрганилаётган тарихий давр ҳақида Интернет сайтлари маълумотларидан бирини таҳлил қили	4-ҳафта	10
4	Ўзбекистон тарихини ўрганишда тарихий манбаларнинг ўрни	Арабларнинг Ўрта Осиёга босқинчилик юришлари ҳақидаги тарихий манбалардан бирини таҳлил қилиш	5-6 ҳафта	10
	Жами			46

“Ўзбекистон тарихи” фанидан рейтинг ишланма

Назорат тури	Рейтинг баҳолашлар			Жами	Саралаш бали
	1	2	3		
ЖН (40 %) шу жумладан	20	20	-	40	22
ОН (30 б.)	12	18		30	17
ЯН (30 б.)	-	-	30	30	17
Жами:	32	38	30	100	55

КУЗГИ СЕМЕСТР

№	сентябрь	октябрь	ноябрь	декабрь	январь	
---	----------	---------	--------	---------	--------	--

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
ЖН 40%	Амалий		2				2		2	2	2	2	2	2	2	2		20
	Мустақ ил таълим			5				5			5			5				20
ОН 30%	Ёзма															12		12
	Мустақ ил таълим								18									18
3	ЯН– 30%																30	30
	Жами	9						36					25				30	100

Эслатма: 2- семестрда ўқитиладиган “Ўзбекистон тарихи” фанининг ўқув ҳажми 91 соатни ташкил етганлиги сабабли фан коэффициенти 0.91 бўлади. Фан бўйича ўзлаштиришни аниқлашда талаба тўплаган бали 0.91 га кўпайтирилади ва бутунгача яхлитлаб олинади.

Баҳо	5	4	3	2
Рейтинг	86-100	71-85	55-70	< 55
Фанни ўзлаштириш кўрсаткичлари	78-91	65-78	50-64	<50

Талабанинг ўқув машғулотларини ўзлаштириш даражаси қуйидаги мезон асосида аниқланади

Баҳо лаш кўрса	Баҳолаш мезонлари	рейтинг бали
Аъло, 86-100%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни мустақил ечган. Берилган саволларга тўлиқ жавоб беради. Масаланинг моҳиятига тўлиқ тушунади. Аудиторияда фаол. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади. Топшириқларни намунали расмийлаштирган.	4
Яхши, 71-85%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни ечган. Берилган саволларга етарли жавоб беради. Масаланинг моҳиятини тушунади. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади.	3
Қониқарл и, 55-70%	Топшириқларни ечишга ҳаракат қилади. Берилган саволларга жавоб беришга ҳаракат қилади. Масаланинг моҳиятини чала тушунган. Ўқув тартиб интизомига риоя қилади.	2
Қониқарсиз 0-54%	Талаба амалий машғулот дарси мавзусига назарий тфйёрланиб келмаса, мавзу бўйича масала, мисол ва саволларига жавоб бера олмаса, дарсга сушт қатнашса билим даражаси қониқарсиз баҳоланади	1

«Ўзбекистон тарихи» фанидан баҳолаш мезони

ЖНни баҳолаш мезонлари

“Ўзбекистон тарихи” (умумкасбий) фани бўйича жорий баҳолаш талабанинг семинар машғулотларидаги ўзлаштиришини аниқлаш учун қўлланилади. ЖН ҳар бир семинар машғулотларида сўров ўтказиш, савол ва жавоб, тақдимот ишлари топшириқларини бажариш ва ҳимоя қилиш каби шаклларда амалга оширилади. Талабага ЖН да бутун баллар қўйилади.

ОНни баҳолаш

Оралиқ назорат “Ўзбекистон тарихи” фанининг бир неча мавзуларини қамраб олган бўлими бўйича, тегишли амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг тегишли саволларни билиши ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. Ўқув йилининг 2-семестрида 2-та ОН ўтказиш режалаштирилган бўлиб 30 балдан иборат. ОН назорат ишлари ёзма иш ва тақдимот усулида ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш ва тақдимот ишчи ўқув дастур асосида тайёрланади. ОН га ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади. ОНни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ОН бўйича олинadиган тестлар кафедра мудири раҳбарлигида ташкил этилади ва кафедрада ўқув йилининг охиригача сақланади. Агар талаба ЖН+ОБ дан 55 балл тўпласа ва шу баллга рози бўлса ЯНга кирмаслиги мумкин.

ЯН ни баҳолаш

Якуний назорат “Ўзбекистон тарихи” фанининг барча мавзуларини қамраб олган амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг тест кўришида амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг фан бўйича ўзлаштириш кўрсаткичлари, яъни билим даражаси ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. ЯН назорат ишлари ёзма усулида ҳам ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш саволлари ишчи ўқув дастури асосида тайёрланади. ОН ва ЖНларга ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади ва ЯНга қўйилмайди. ЯНни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ЯН бўйича олинadиган ёзма иш вариантлари кафедра мудири раҳбарлигида тузилади ва деканатларга топширилади.

Тест усулида ЯН ни баҳолаш мезонлари:

ЯН баҳолаш тест синови ёки ёзма шаклларда ўтказилади. Бунда талабалар 30 та тест саволига жавоб берадилар (тест саволининг ҳар бири 1 баллик тизимида баҳоланади) ёки ёзма ишда белгиланган 6 та саволга жавоб ёзади. Агар талаба ЯН да 16,5 балл кам тўпласа, у ҳолда талаба қайта ЯН топширади.

Эслатма: Талабанинг умумий бали ҳисобланганда яхлитлаб олинади.

Информацион - методик таъминот

Президент асарлари

1. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқи. Т., «Шарқ», 1998.
2. Каримов И.А. Амир Темур-фахримиз, ғурурмиз. Асарлар, 5-жилд , Тошкент, «Ўзбекистон» 1997.
3. И.А.Каримовнинг 1, 2, 3, 4,5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 танланган асарлари. Т., «Ўзбекистон», 1990-2005.

Асосий адабиётлар

1. Асқаров А. Ўзбекистон халқлари тарихи. 1 жилд.- Т., 1994
2. Каримов Ш., Шамсутдинов Р. Ватан тарихи.- Т., 1997
3. Сагдуллаев А.ва бошқалар. Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Т., 2000.
4. Сагдуллаев А.С. Қадимги Ўрта Осиё тарихи. Т., 2004.
5. Ўзбекистон тарихи. Т., «Университет» 1997.
6. Ўзбекистон тарихи- Т.:Янги аср авлоди, 2003
7. Ўзбекистон давлатчилиги тарихи очерклари. Масъул муҳаррирлар Д.А.Алимова., Е.В.Ртвеладзе. Т., 2001.
8. Ўзбекистон тарихи. Т., «Университет» 1997.
9. Ўзбекистон Миллий Енциклопедияси. 10-жилдлик. Т., «ЎзМЭ», 2000-2005 й.
10. Ўзбекистон халқлари тарихи. Содиков А. Гулистон., 2007й.
11. Б.Эшов.Ўзбекистон давлатчилиги тарихи.Т.:Маърифат.2009
12. Р.Шамсуддинов.Ватан тарихи.1-қисм.Т.:Шарқ.2010.
13. Ўзбекистон халқлар тарихи. ЎУМ.Гулистон.2011.

Қўшимча адабиётлар

1. Абу Райхон Беруний Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар.Танланма асарлар И жилд, Т., «Фан», 1968.
2. Азамат Зиё Ўзбек давлатчилиги тарихи: (Энг қадимги даврдан Россия босқинига қадар). Т., 2000
3. Авесто. «Санъат», 1991, №5-12, 1992 № 1.
4. «Авесто» китоби-тарихимиз ва маънавиятимизнинг илк ёзма манбаи» мавзусидаги илмий-амалий семинар материаллари. Т., 2000.
5. Ахмедов Б. Ўзбекистон тарихи манбалари. Т., «Ўқитувчи», 2001.
6. Ахмедов Б. Тарихдан сабоқлар. Т., 1993й.
7. Археологлар ҳикоя қилади. Муаллифлар жамоаси. Т., «Фан», 1974.
8. Аннаев Т., Шайдуллаев Ш. Сурхондарё тарихидан лавҳалар.Т., «Ўзбекистон», 1997.
9. Аскаров А., Абдуллаев Б. Джаркутан. Т., 1983.
10. Бойназаров Ф. Антик дунё.Т., 1989.
11. Бойназаров Ф. Қадимги Дуне тарихи. Т., 2004.
12. Вайнберг Б.И. Етнография Турана в древности. М., 1999.
13. Гулямов Я.Г., Исламов У., Аскаров А. Первобўтная культура и возникновение орашаемого земледелия в низовьях Зарафшана. Т., 1966.
14. Гуломов Я.Ф. Хоразмнинг суғорилиши тарихи. Т., 1959.
15. Гуломов Я.Ф. Археология-тарих фани хизматида. Т., 1976.
16. Геродот. История. (в 9 ти томах) М., 1972.
17. Гумилев Л.Н. Древние тюрки. Т., 2008.
18. Драйзен И.Г. История еллизизма. М., Типо-литография В.Ф. Рихтера. 1891.
19. Кабиров А. Сармишсойнинг қоя тошлардаги расмлари. Т., 1976.
20. Кабиров А., Сагдуллаев А.С. Ўрта Осиё археологияси Т., 1990.
21. Пидаев Ш. Сирли кушонлар салтанати. Т., 1990.
22. Пугаченкова Г.А. Ремпел Л.И. Очерки искусства Средней Азии. Т., 1989.
23. Пугаченкова Г.А. Ртвеладзе Е.В. Северная Бактрия-Тохаристан. Т., 1990.
24. Пянков И.В. Бактрия в античной традиции (общие данные о стране: название и территория). Душанбе, 1982.
25. Ртвеладзе Е.В. Ўрта Осиёнинг қадимги тангалари. Т., 1987.
26. Ртвеладзе Е.В., Саидов А.Х., Абдуллаев Е.В. Қадимги Ўзбекистон цивилизацияси: давлатчилик ва ҳуқуқ тарихидан лавҳалар. Т., 2001.
27. Ранов В.А. Каменный век Таджикистана. Душанбе, 1965.
28. Сагдуллаев А.С. Қадимги Ўзбекистон илк ёзма манбаларда. Т., 1996.
29. Шониёзов К. Қанг давлати ва қанглилар. Т., 1990.
30. Толстов С.П. Древний Хорезм. М., 1948.
31. Толстов С.П. Қадимги Хоразм маданиятини излаб. Т., 1964.

32. Ташкенбаев Н.Х., Сулейманов Р.Х. Култура древнекаменного века долины Зарафшана. Т., 1980.
33. Шониёзов К. Қанғ давлати ва қанғлилар. Т., 1990
34. Ешов Б. Сўғдиёна тарихидан лавҳалар – Т.,2002

Интернетдан олиш мумкин бўлган маълумотлар сайтлари

- [www. ziyonet.uz.](http://www.ziyonet.uz)
- [www. edu.uz.](http://www. edu.uz)
- [www. google.uz.](http://www. google.uz)
- [www. fvat.uz.](http://www. fvat.uz)
- [www. turklib.uz.](http://www. turklib.uz)
- [www. mirknig.ru.](http://www. mirknig.ru)

Фаннинг силлабуси “Тарих” кафедраси умумий йиғилишида 2014 йил _____08_____ _1_-сон қарори билан тасдиқлаш учун Факультет УМК сига тавсия этилади.

Кафедра мудири: _____ О. Назаров

*Изоҳ. Фан силлабуси Факультет УМК си томонидан Университет УМК сига тавсия қилинади. Университет УМКсида кўриб чиқилгандан кейин Илмий кенгаш қарори билан тасдиқланади.